

APOLOGETICA CREȘTINĂ

Dr. Emil Bartoș

Motto

- ***„trebuie să dăm socoteală de nădejdea care este în noi”***

- **1 Petru 3:15**

1. Nevoia de apologetică

- Apologetica creștină este disciplina teologică care se ocupă cu apărarea credinței creștine.
- Cuvântul grecesc *apologia* înseamnă „o vorbire în apărare” sau „apărare”.
- Exemple în NT - FA 22:1; 25:16; 1 Cor. 9:3; 2 Tim. 4:16
- Biserica este definită ca stâlpul și temelie adevărului (1 Tim. 3:15).
- Apologetica creștină examinează adevărurile și sprijină veridicitatea adevărilor de bază creștine.

Proclamare și apărare

- Proclamarea Evangheliei nu negociază adevărul, dar acceptă **dialogul**.
- Dialogul angajează mințile participante înspre o anumită deschidere.
- Proclamarea și apărarea nu sunt opuse: când proclami, de fapt ataci, iar când aperi prin răspuns, de fapt proclami.
- A nu da răspuns celor care ne întrebă ce credem și de ce credem așa, apare ca un gen de fanatism dezgustător.

Scopurile practice ale apologeticii

- Să-i conducă pe oameni la acceptarea credinței creștine printr-o prezentare dinamică și rațională a Evangheliei;
- Să întărească credința creștinilor din punct de vedere intelectual;
- Să înlăture toate acuzele nefondate aduse Evangheliei creștine;
- Să contracareze antiintelectualismul și raționalismul excesiv.

2. Apologeții creștini

- O parte din scrierile Noului Testament au un caracter puternic apologetic.
- Ex: Faptele Apostolilor și predicile apostolilor
- Ex: 1 Ioan și gnosticismul
- Ex: Epistola către Evrei – iudaism ori creștinism?
- După moartea apostolilor, creștinii au continuat să fie persecutați și acuzați de lucruri nedrepte.
- Apologeții creștini și-au luat responsabilitatea apărării credinței creștine înaintea autorităților seculare.

Acuzele aduse creștinilor în Imperiul Roman

- (1) Creștinismul a fost acuzat de **ateism**, deoarece creștinii refuzau închinarea la zeii Imperiului Roman și se închinau unui singur Dumnezeu, pe care L-au numit *Crestus*.
- (2) Creștinii au fost acuzați de **canibalism**, pentru că în timpul euharistiei creștinii „mâncău” trupul lui Cristos și „beau” sângele Lui.
- (3) Acuza de **incest**, datorită agapelor sau meselor de părtășie între creștini, ca semn al iubirii frățești.

Apologeții vechi

- Răspunsul la acuze a venit din partea apologeților greci și latini din secolul II și III.
- Apologeții creștini au fost de două feluri:
 - - (a) **apologeții politici**, care pledau pentru un spirit de toleranță față de noua religie;
 - - (b) **apologeții religioși**, care apărau corpul de crezuri, dogme și practici creștine.
- Nume de apologeți: Irineu, Atenagoras, Iustin Martirul, Tertulian, Aristilas, Quadratus, Teofil al Antiohiei, Origen etc.

Apologeții noi

- Noile atacuri contra credinței creștine
- Ex: Noul ateism
- Ex: Relativismul

- Nume de apologeți evanghelici cunoscuți în spațiul evanghelic românesc: Alvin Plantinga, Norman Geisler, Ravi Zacharias, John Lennox, Josh McDowell

Recomandări cărți de apologetică (în lb. română)

- Geisler, N. și Turek, F., *Nu am destulă credință ca să fiu ateu* (Oradea: Cartea Creștină, 2007).
- Lewis, C.S., *Creștinismul redus la esențe* (Wheaton, Ill.: SMR, 1987); *Creștinism pur și simplu* (București: Humanitas, 2006).
- McGrath, A., *Apologetica, pur și simplu* (Arad: Newword Press, 2012).
- Sire, J., *Universul de lângă noi* (Oradea: Cartea Creștină, 2005).
- Strobel, L., *Pledoarie pentru Creator* (Oradea: Cartea Creștină, 2010).

3. EXISTENȚA LUI DUMNEZEU

- Ce fel de ființă este El? Cum să-L gândim? Poate fi făcut Dumnezeu inteligibil pentru omul modern? Care este relația dintre ființa Lui și creația existentă?
- Presupozițiile noastre intelectuale și de atitudine vor afecta abilitatea noastră de a-L găsi pe Dumnezeu (Evrei 11:6).
- Există în ultimul timp o legătură curioasă între dispariția lui Dumnezeu din cultura contemporană și interesul crescând față de religiile comparate.
- Ateii se folosesc de două arme: retorica și ridiculizarea. Cum să le răspundem?
- Ce argumente raționale avem pentru a demonstra (nu dovedi) existența lui Dumnezeu?

- Dumnezeuul creștinilor S-a descoperit pe Sine ca să poată fi cunoscut de om.
- Cum Îl putem cunoaște pe Dumnezeu? Care sunt sursele?
 - 1. Rațiunea – mintea
 - 2. Experiența – inima
 - 3. Autoritatea – pentru creștini, ea este revelația și ai acces la ea prin credință.

Triunghiul cunoașterii lui Dumnezeu



Rățiunea (mintea)

Experiența (inima)

Revelația (credința)

3.1 Argumente raționale

- Apologetica se folosește mult de rațiune, de gândire.
- Dumnezeu nu ne-a creat să ne sinucidem intelectual, ci să ne împlinim intelectual.
- Mai poate oare o rațiune degradată să apere un creștinism pur?
- Credem că o persoană regenerată mai are posibilitatea de a argumenta rațional în favoarea adevărului revelat.

Credință și rațiune

- Creștinismul are un conținut intelectual.
- Ex: 1 Cor. 2:7-8
- Credința noastră nu este oarbă, ci se bazează pe o cunoaștere rațională.
- Creștinii se închină unui Dumnezeu cunoscut, nu unui Dumnezeu necunoscut.
- Rațiunea nu creează convingerea, însă lipsa acesteia poate distruge credința.
- Ex: Cazul lui Toma – Ioan 20

-
- ***„Cred în creștinism așa cum cred că soarele a răsărit;
nu doar pentru că îl văd, ci pentru că prin el văd
toate celelalte lucruri.”***
- *C.S. Lewis, Is Theology Poetry?*

3.1.1 Argumentul ontologic

- Pornește de la ideea lui Dumnezeu ca ființă (*ontos*) care poate fi concepută și nu mai există nici o altă ființă mai presus de ea însăși.
- Logica este:
 - (1) Dumnezeu este ființa cea mai mare posibilă;
 - (2) nu putem gândi o altă ființă mai mare decât ea;
 - (3) rezultă că Dumnezeu există în mod necesar.

3.1.2 Argumentul cosmologic

- Argumentul se focalizează pe începutul universului.
- Logica este:
 - 1) Orice începe să existe, are o cauză.
 - 2) Universul a început să existe.
 - 3) De aceea, universul există.
- Logica ne duce la o ființă transcendentă, care a adus universul în ființă. Universul nu e infinit în trecut, nu e etern în trecut, deci are un început.

- Un ateu crede că universul a venit în ființă din nimic și prin nimic. Dar, din nimic, nimic nu iese. Atunci cum de există universul? De unde a răsărit?
- Trebuie să existe o cauză. Iar această cauză trebuie să fie necauzată, neschimbătoare, fără timp și ființă imaterială.
- Toate mișcările și schimbările din lume au o cauză. Ceea ce cauzează ceva în lume este cauzată de Cineva.
- Este imposibilă o progresie infinită; ceva trebuie să cauzeze toate lucrurile. Această cauză este Dumnezeu: cauza necauzată.

3.1.3 Argumentul teleologic

- Orice fenomen sau proces din natură are un scop (*telos*).
- Logica este:
 - 1) Ajustarea universului este ori datorită necesității fizice, ori datorită șansei, ori datorită unui plan (design).
 - 2) Universul nu există datorită necesității fizice sau șansei (de exemplu, precizia universului și inteligența vieții).
 - 3) De aceea, el există datorită unui plan.
- Ateul afirmă că universul există prin șansă. Teistul crede că universul a fost opera unui Creator inteligent
- Pornind de la creație și ordine ajungem la Creator, la Arhitect, la Cel care ordonează lumea.

3.1.4 Argumentul moral

- Argumentul susține că Dumnezeu asigură cea mai bună explicație pentru existența valorilor morale obiective în lume.
- Logica este:
 - 1) Dacă Dumnezeu nu există, valorile morale obiective și îndatoririle nu există.
 - 2) Dar valorile morale obiective și îndatoririle există.
 - 3) De aceea, în mod necesar, Dumnezeu există.
- Romani 1:18-2:25 – nimeni nu se poate dezvinovăți – conștiința – legea morală pusă de Creator în fiecare om.

Concluzii

- Argumentele raționale sunt limitate atunci când sunt folosite separat, dar pot constitui un argument puternic când sunt folosite împreună pentru a dovedi probabilitatea existenței lui Dumnezeu.
- Dumnezeu S-a revelat pe Sine pentru a putea fi crezut și cunoscut.
- Diferența între revelație și dovada rațională este că revelația este descoperire de sine deliberată, intenționată; rațiunea este un simplu instrument, care ne conduce la dovada că Dumnezeu nu poate fi negat.
- Dovezile raționale adunate fac plauzibilă existența lui Dumnezeu. Puse în balanță, dovezile în favoarea teismului arată că teismul este mai probabil decât ateismul.

3.2 Argumente experiențiale

- Biblia prezintă elemente tainice prezente în lumea noastră, numite și „semne ale transcendenței” (Gen. 1:26; Ecl. 3:11; Ioan 1:9; Rom. 1:19-20; 2:14-15).
- Ele sunt **semne** lăsate de Dumnezeu pentru a penetra experiența umană și pot fi percepute de oricine, fără a fi nevoie de pregătire culturală specială.
- Mai sunt numite **puncte de contact** între Dumnezeu și om.
- Ele sunt preliminare, nu decisive.

3.2.1 Dorul după părtășia cu divinul

- Dorul înseamnă tânjire după ceva ce este pierdut.
- Fiecare om are conștiința pierderii părtășiei divine.
- Ex: Solomon vorbește despre gândul veșniciei (Ecles. 3:11)
- Ex: Augustin vorbea de „memoria iubitoare” de Dumnezeu sau nostalgia după divin.
- Ex: Luther vorbea de scânteia divină.
- Viața este sensul existenței, nu moartea.
- Dorința după părtășia inițială cu Creatorul - părtășie pierdută de neascultarea primului om – este sădită în ADN-ul uman.

3.2.2 Limbajul

- Dumnezeu a ales să Se reveleze sub forma limbajului.
- Dumnezeu S-a ajustat pe Sine capacităților umane.
- Așa cum oratorul își adaptează vorbirea în funcție de auditoriu, pentru că îl cunoaște, așa Dumnezeu S-a adaptat pe Sine pentru a întâlni nevoile omului.
- Cuvintele sunt instrumente pentru a genera experiența.
- Ex: Antropomorfismul din perioada Vechiului Testament

3.2.3 Conștiința

- Scriptura susține prezența conștiinței în om, nu ca o substanță, ci ca un principiu moral.
- În toate civilizațiile s-a remarcat prezența unei constante morale care ne conduce la a crede într-un cod moral pus de Creator în fiecare ființă umană.
- Dumnezeu, într-un sens, a plantat legile morale în noi.
- Romani 2:14-15

3.3 Argumente revelaționale

- Revelația înseamnă că Dumnezeu S-a revelat pe Sine deoarece unele adevăruri esențiale pentru noi nu puteau fi cunoscute altfel.
- Într-un discurs rațional, orice ființă rațională pornește cu presupuziții.
- Ex: Ateii
- Ex: Agnosticii
- Creștinii – presupuziția de bază este că Dumnezeu există ca ființă personală, absolută și infinită.
- Evrei 11:6 – întâi trebuie să crezi, să te deschizi, apoi vor veni și argumentele.

- **Revelația naturală**
- Ex: Creația naturală
- Ex: Istoria poporului Israel

- **Revelația supranaturală**
- Ex: Miracolele
- Ex: Profetiile
- Ex: Întruparea Fiului lui Dumnezeu
- Ex: Sfânta Scriptură

Autoritatea Cuvântului revelat

- Forme de manifestare a Cuvântului revelat:
- I. Cuvântul **întrupat** – *Isus Cristos* – o persoană
- II. Cuvântul **scris** – *Biblia* – o carte
- III. Cuvântul **proclamat** – *Biserica* – un mesaj

Credința

- Credința asigură drumul adevărului de la minte la inimă.
- Lucrarea dublă și simultană a **Cuvântului și Duhului**
- Ex: FA 2 –
- Ex: FA 16 – Lidia – deschiderea inimii
- Ex: Convertirea lui Spurgeon, Wesley, C.S. Lewis etc.
- Specific credinței creștine este aspectul ei personal – încredere într-un Dumnezeu personal (cu voință, rațiune, sentimente).
- Credința naște din nou, adică Cristos devine centrul moral al personalității noastre.
- Contactul cu Cristos înseamnă o activitate reală formativă din mine (Gal. 2:20)

Studiu de caz: Pavel la Atena (FA 17)

- Rațiunea și revelația – Atena și Ierusalim
- Apologetica lui Pavel – de la minte la inimă
- Proclamarea adevărului cu îndrăzneală
- Terenul comun: credința într-un Dumnezeu
- Punctul culminant: învierea lui Isus Cristos
- Momentul decisiv: pocăința - judecata
- Efectele predicii: respingere și credință

4. PROBLEMA RĂULUI

- Aparenta contradicție între existența răului și existența lui Dumnezeu este poate cea mai puternică acuză adusă Dumnezeului creștin.
- Cum este posibil de conceput ca Dumnezeul Bibliei să permită atâta rău și suferință pe pământ?
- Realitatea răului apare ca un obstacol pentru credință.
- Problema implică trei concepte teologice: bunătatea lui Dumnezeu, omnipotența lui Dumnezeu și existența răului. Cum pot fi ele armonizate într-un sistem logic și consistent?
- Cum răspunde apologetica creștină la această problemă?

4.1 Tipuri de rău

- Ateismul neagă existența lui Dumnezeu, dar acceptă realitatea răului. Răul nu are niciun scop. Te lasă cu un sentiment de pesimism, care exclude sensul și semnificația într-o situație tragică.
- Agnosticul pune întâi problema privind persoana lui Dumnezeu, dar rămâne într-o stare de incertitudine continuă, pentru că depinde mereu de poziția altora.
- Teistul biblic crede în existența unui Dumnezeu absolut și personal și în prezența răului în lume, dar ea nu amenință existența lui Dumnezeu. Dumnezeu pretinde **încredere**. El este și rămâne suveran. Dumnezeu nu este obligat să ne răspundă la toate lipsurile noastre. El este sfânt și drept.

4.1.1 Răul fizic

- Răul fizic se referă la senzația de durere fizică sau disconfort.
- Ex: Poate include și suferința mentală (de exemplu față de bolnavi, sau când ești departe de cei dragi).
- Răul fizic include răul natural, adică acele evenimente care provoacă durere fizică sau mentală: cutremure, boli, dezastre naturale, potop, uragane, inundații etc.
- Conform Scripturii, răul natural se datorează în cele din urmă consecințelor răului moral (Gen 3-11 - după evenimentul căderii omului în păcat, au fost afectate nașterea umană, mediul, solul etc.).

4.1.2 Răul moral

- Răul moral se referă la răul produs de ființele umane care au capacitatea de a alege moral.
- Motivul esențial al acestui gen de rău este **păcatul**, descris aici ca o raportare greșită la un standard de trăire sfânt, caracteristic lui Dumnezeu.
- Există rele specifice ca rezultat al unor păcate specifice.
- Ex: Lăcomia duce la crize de stomac, infidelitatea la divorț etc.
- Ex: Păcatele capitale

4.1.3 Răul metafizic

- Răul metafizic se referă la răul existent în lumea de dincolo de lumea fizică, materială, dar care poate influența lumea fizică.
- Răul metafizic include inevitabilele imperfecțiuni și limitări ale universului material, finit, contingent.
- Ex: Efeseni 6 - puterile, domniile, stăpânirile din locurile cerești etc.
- Ex: Lucifer – Ezechiel 28:12-19
- Ex: Isaia 14:12-15

4.2 Soluții necreștine

- 4.2.1 Răul ca **iluzie**
- Ex: Christian Science (Știința creștină) hinduismul

- 4.2.2 Răul **egalul**, dar și contrarul binelui
- Ex: Dualismul - răul este etern și într-o luptă continuă cu binele

- 4.2.3 Răul scăpat de sub **control**
- Ex: Teologia procesului – Dumnezeu evoluează odată cu lumea

4.3 Soluții creștine

- Teodicee = justificarea sau apărarea lui Dumnezeu
- Ideea teodiceei este prezentă în Biblie, în cărți precum Psalmii, Iov și Plângerile lui Ieremia.
- Teodiceea este încercarea unui răspuns teologic la o problemă cu consistență logică.

4.3.1 Teodiceea augustiniană (Augustin)

- Marii susținători: Augustin, Toma de Aquino, Calvin, Leibniz
- Responsabilitatea pentru rău rezidă în ființele create (îngeri și ființe umane), care și-au folosit în mod greșit libertatea.
- Adam, primul om, a fost creat perfect într-o lume perfectă, dar a păcătuit în mod deliberat.
- Răul moral e greșeala lor, iar răul natural este consecința inevitabilă (pedeapsa) pentru răul moral.

Augustin

- Răul este întoarcere de la (sau o îndepărtare de) Binele Suprem, adică de la Dumnezeu.
- Păcatul înseamnă căderea de la standardele lui Dumnezeu, de la a face și de la a fi ceea ce Dumnezeu a intenționat.
- Cu toate că Dumnezeu este bun, El pedepsește păcatul.
- Avem astfel motivul real pentru care există suferința, prezentă în termenii bolilor și dezastrelor: ele sunt consecințele naturale ale păcatului. Răul este păcatul și rodul păcatului care aduce pedeapsa.
- În esență, așadar, pentru Augustin, răul este **negare** și **privațiune**.

Toma din Aquino

- Răul este o lipsă în ce privește binele.
- Răul nu are esență proprie.
- Nimic nu poate fi totalmente rău.
- Răul nu are o cauză formală.
- Dumnezeu a cauzat răul în mod accidental.
- Natura umană nu poate fi nici diminuată, nici distrusă de rău

- (cf. Norman Geisler)

Evaluare

- De ce nu ne-a făcut Dumnezeu altfel? De ce nu ne-a făcut astfel încât să alegem totdeauna binele?
- Răspunsul clasic este că Dumnezeu nu ne-a făcut roboți. Fără libertate, nu am mai fi oameni cu adevărat.
- Alte variante de abordare:
 - - Explicarea sau redefinirea răului
 - - Redefinirea atributelor divine în raport cu existența răului
 - - Raportul dintre libertate și rău
 - - Statutul răului

David Hume, filozof ateu

1. Dacă Dumnezeu există, El este omnipotent și bun;
2. Dacă un astfel de Dumnezeu ar exista, El ar împiedica răul;
3. Răul există în cantitate apreciabilă;
4. Rezultă că Dumnezeu nu există.

Alvin Plantinga, filozof creștin

1. Dacă Dumnezeu a creat o lume în care poate exista răul, înseamnă că a avut un motiv;
2. Motivul este libertatea;
3. Libertatea înseamnă libertate semnificativă, inteligibilă, adică posibilitatea de a alege între bine și rău;
4. Dumnezeu nu putea să creeze ființe cu un grad semnificativ de libertate și care să fie incapabile de a păcătui.

4.3.2 Teodiceea irineană (Irineu)

- Răul moral este pe de o parte greșeala oamenilor, dar acești oameni au fost creați de Dumnezeu și tot El a permis și pătrunderea păcatului în lume.
- Mai precis, Dumnezeu a pus în mod deliberat răul natural în lume pentru a crea cel mai bun mediu pentru formarea sufletului uman.

Irineu

- Irineu (130-202) credea că, înainte de cădere, primul om, Adam, a fost ca un copil imatur. Adam nu a fost dintr-odată un matur responsabil, ci era la începutul unui proces de dezvoltare. Edenul era copilăria lui Adam.
- Procesul maturizării începe doar după căderea omului, care a fost absolut necesară în întreg procesul. Omul trebuia să experimenteze grade de libertate și autonomie fără de care nu ar fi devenit adult.
- Dumnezeu este în control, trimițând răul ca un ajutor și nu ca o pedeapsă. Prețul libertății în procesul maturizării este suferința. Fiecare este însă liber să decidă asupra consecințelor.

C.S. Lewis și teoria caracterului

- Omul este în atelierul de formare al lui Dumnezeu.
- Pentru a fi potriviți pentru lumea lui Dumnezeu, oamenii trebuie să fie încercați, ispitiți, nu imuni la rău.
- Lumea e un mediu pentru creștere morală și spirituală.
- Ex: E posibil chiar ca răul natural să ne ajute să cunoaștem cum se poate crea sau preveni răul moral.
- Răul este parte a formării caracterului nostru.

- ***„Durerea insistă să fie băgată în seamă. Dumnezeu ne șoptește în plăceri, ne vorbește în conștiință dar urlă în durerile noastre. Este megafonul lui pentru a trezi o lume surdă.” (C.S. Lewis)***

Evaluare

- Concret, nu întotdeauna durerea are ca rezultat maturizarea spirituală.
- De fapt, suferința provoacă mai degrabă amărăciune și spirit de revoltă împotriva lui Dumnezeu.
- A nega realitatea răului înseamnă a anula doctrina răscumpărării și jertfei lui Cristos. Biblia consideră răul ca un lucru foarte serios, astfel încât Dumnezeu a acționat decisiv în Cristos pentru răscumpărarea omului.
- Interpretarea aceasta este o încercare de a blama creația, și nu inima noastră. Or, Biblia este suficient de clară atunci când descrie inima omului ca sursă de rău (Mat. 12:33-37).
- Unii nu sunt de acord cu această teorie și pentru că L-ar face pe Dumnezeu un creator care face experimente pe creaturi.

Concluzii

- Nu există nicio teorie perfectă, care să răspundă la toate întrebările.
- Revelația Lui ne-a dat o altă perspectivă asupra vieții și răului din ea.
- Teoriile:
 - - Teoria **răsplătirii** – răul e urmarea păcatului
 - - Teoria **caracterului** – răul poate ajuta binele
 - - Teoria **compensării** – răul trebuie înfruntat, nu explicat

Principii practice

1. Dumnezeu nu este sursa răului. Dumnezeu este bun și nu putea să creeze răul. Ar fi împotriva caracterului Său.
2. Oricine optează pentru rău este responsabil pentru facerea răului și consecințele lui.
3. Parte a relelor se datorează libertății de acțiune a diavolului. Esențial este să știm că Dumnezeu pune limite diavolului (Iov 1:6-12).
4. Dumnezeu îngăduie și controlează activitatea răului (FA 2).
5. Dumnezeu, în înțelepciunea Lui, poate transforma răul în bine (Gen. 50:20).
6. La finalul istoriei, Dumnezeu va judeca răul.

Studiu de caz: Pilda neghinei (Matei 13)

- **Variante de interpretare:**
- E vorba de cele două naturi din noi: rău și bine?
- Două tipuri de oameni?
- E vorba de natura amestecată a Bisericii? E clar că în fiecare biserică avem și grâu, și neghină.
- E vorba de Israel și Isus?
- E vorba de lume?

Lecții:

- Răul e prezent, real.
- Nu doar Dumnezeu lucrează în lume, ci și cel rău.
- Nu tot ce are loc în lume trebuie atribuit lui Dumnezeu.
- Chemarea este să dovedim că ÎD ca Împărăție a neprihănirii există și în mijlocul lumii.
- Trăiește curat în mijlocul unei lumi murdare!
- Trăiește încrezător în mijlocul unei lumi fără speranță!

5. Problema miracolelor

- Confuzia privind înțelegerea miraculosului depinde de cultură, tradiție sau religie.
- Unele evenimente mai puțin ordinare, cum ar fi recuperarea după o boală sau salvări spectaculoase din situații limită, sunt trecute mult prea ușor în categoria miracolelor.
- Pentru unii oameni, același eveniment apare ca natural, iar pentru alții el apare supranatural.
- Dumnezeu este autorul miracolelor, înțelese ca acte vizibile extraordinare ale puterii divine.

- Toma d'Aquino: trebuie făcută distincția între *mirabile*, mirare, admirare, și *miraculum*, miracol.
- Evenimentele care provoacă mirarea și evenimentele care sunt intervenția directă a lui Dumnezeu.
- În limba română, conceptele de „minune” și „miracol” apar interschimbabile.

Miracolele în istorie

- Biserica nu a negat niciodată miracolul ca parte a mărturiei ei și a autentificării ei. De fapt, miracolul a fost o confirmare a prezenței divine.
- Biblia, ca autoritate de bază pentru Biserică, prezintă trei mari perioade de manifestări miraculoase. Aspectul comun la toate aceste perioade este faptul că minunile sunt legate de perioade de criză spirituală.
 - I. Perioada Exodului poporului Israel din Egipt (Exodul, Levitic, Numeri)
 - II. Perioada proorocilor Ilie și Elisei (1 Împărați)
 - III. Perioada vieții lui Isus Cristos și a apostolilor Săi.

- Augustin - miracolele nu sunt semne care să impresioneze, ci ele întâlnesc nevoia umană și revelează natura divină. Miracolele nu sunt în mod necesar contrare naturii, ci sunt contrare doar la ceea ce noi știm despre natură. Într-un sens, natura conține mereu miracole (schimbarea sezoanelor, lumina, nașterea etc.).
- Calvin (1509-1564) - vedea minunile ca un sigiliu pe învățătura Scripturii.
- C.S. Lewis - interferența unei puteri supranaturale cu lumea naturală. Într-un sens larg, toate intervențiile divine în creație sunt un miracol, de aceea avem în noi înșine sentimentul mirării.

Definirea miracolului

- Termenii folosiți:
- *semeion* – **semn** care indică spre ceva
- *teras* – minune, ce provoacă **uimire**
- *dunamis* – un act de **putere** mare – mai prezent în FA
- Miracolul este o formă a **revelației** divine, care poate fi observată de oricine, însă nu poate fi înțeleasă în natura ei decât prin credință.
- Putem vorbi despre un miracol atunci când un eveniment are loc în afara și împotriva ordinii naturale cunoscute. Acest eveniment nu trebuie deschis nici unei explicații naturale și nu poate fi explicat în nici o formă naturală.
- Ex: Învierea

- Cine e în sistem, vede anumite acțiuni drept miracole. Cine e în afara sistemului, le vede ceva normal.
- Miracolul e ceva natural în lumea lui Dumnezeu. Nu e antinatural, ci completează naturalul.
- Dumnezeu nu face minuni fără sens. Un miracol se poate împlini pentru eliberare sau pedeapsă, vindecare sau dezastru.
- Miracolele lucrează suveran prin mijloace stabilite de Dumnezeu, nu de om.
- Ex: Rugăciunea, credința

Scopul miracolelor

- să învingă forțele răului (de exemplu, în asigurarea liniei mesianice);
- să autentifice poziția și pretențiile lui Isus Cristos ca Mesia;
- să confirme învățătura vorbitorilor, profeților și apostolilor;
- să zidească Biserica în medii ostile
- să crească sau să sprijine credința

Miracolele astăzi

- Dumnezeu rămâne Același.
- Darul minunilor și al vindecărilor este parte a activității Bisericii, dar numai în vederea zidirii Bisericii și glorificării lui Dumnezeu.
- Nu excludem posibilitatea miracolelor și astăzi, însă hotărârea de manifestare a lor aparține lui Dumnezeu.
- Miracolele însoțesc mântuirea, dar nu o condiționează. Ele sunt intervenții speciale pentru scopuri speciale.
- Să nu uităm că și cel rău face minuni (2 Tes.2:9-10; Mat. 24:24; 1 Ioan 4:1-3; Apoc. 13:13).

- Minunile nu garantează evlavie.
- Ex: Matei 7 despre vindecători în Numele lui Isus !
- Biblia nu garantează promisiunea vindecărilor celor ce cred în Dumnezeu și nu e o cale spre prosperitate.
- Vindecarea sufletului este mult mai importantă decât vindecarea trupului.
- Mai mult, dacă nu poți vindeca sau să fii vindecat nu înseamnă că îți lipsește credința.
- Apostolii au avut mult de suferit. Pavel afirmă că în ÎD trebuie să intrăm prin multe necazuri (14:22).

Studiu de caz: Miracolele în Biserica Primară (FA)

- Cartea FA – cartea nașterii Bisericii prin Cuvânt și Duh
- Lucrarea Duhului și prin semne, minuni, puteri (Evr. 2:4)
- **Miracolele** – parte integrantă a **misiunii** Bisericii și a **mesajului** apostolilor
- Diferența între miracol și magie
- Condiții pentru lucrări miraculoase:
 - - **Caracterul sfânt**
 - - Armonie cu **Cuvântul**
 - - Verificarea **autenticității** miracolului

Minuni în FA

- vindecarea ologului (3:1-10)
- darul descoperirii în cazul Ananiei și Safirei (5:1-11)
- vindecare prin umbra trupului (5:15)
- orbirea și vindecarea de orbire (9:8, 18, 13:11-12)
- vindecarea paralticului Enea (9:33-35)
- învierea Tabitei (9:36-42) și a lui Eutih (20:8-12)
- vindecarea ologului (14:8-10)
- alungarea demonilor (16:16-18)
- vindecarea bolnavilor prin basmale și șorțuri (19:11-12)
- vindecarea tatălui lui Publius (28:8)
- eliberarea din închisoare (5:19-21, 12:7-10, 16:25-26)
- protecția miraculoasă și năpârca (28:3-6)

6. Inspirația Bibliei

- Cum putem dovedi că Biblia are autoritate divină?
- Trebuie să apelăm la doctrina despre inspirația, infailibilitatea și ineranța Bibliei.
- Biblia este o carte divino-umană: inspirată de Duhul Sfânt și scrisă de oameni.
- „Dacă ai Scriptura fără Duh te vei usca; dacă ai Duhul fără Scriptură vei exploda; dacă ai și Scriptura și Duhul te vei maturiza.”
- Texte-cheie: 2 Tim. 3:14-17; 2 Pet. 1:20-21; 1 Tes. 2:13; Ioan 10:39

Dovezi ale divinității Bibliei

- (1) conținutul moral și spiritual al Scripturii
- (2) unitatea organică
- (3) profețiile
- (4) puterea de a transforma vieți

Dovezi ale umanității Bibliei

- (1) caracteristicile personale ale autorilor
- (2) stilul variat al scrierilor
- (3) surse istorice credibile
- (4) documente și mărturii
- (5) experiențe personale

6.1 Inspirația Bibliei

- Inspirația accentuează originea divină a Scripturii.
- Mesajul Scripturii este văzut ca „îtruparea” Cuvântului lui Dumnezeu.
- Ceea ce este spus în Scriptură este egal cu ceea ce Dumnezeu a intenționat să spună.
- În sens clasic, inspirația se referă la călăuzirea supranaturală a autorilor umani ai Sfintelor Scripturi.
- Sub supravegherea Duhului Sfânt, produsul final scris este întocmai ceea ce Dumnezeu a dorit să spună.

Concluzii

- Toate marile Mărturisiri de credință protestante susțin inspirația și ineranța Scripturii.
- Credem că adevărul lui Dumnezeu rezidă în cuvinte, propoziții și afirmații biblice.
- Toate părțile canonului biblic sunt în mod egal Cuvântul lui Dumnezeu, infailibile în rostiri și inerante în învățătură.
- Fiecare parte a Scripturii este în felul ei importantă pentru planul divin.

Teorii ale inspirației

- (1) Teoria **inspirației limitate** susține că inspirația divină se limitează la câteva părți din Scriptură, mai ales la părțile ei doctrinare.
- Se susține rolul funcțional al Bibliei, și nu cel formal.
- Ex: Geneza conține mituri, Evangheliile conțin miracole neistorice etc.
- Chiar dacă textul biblic nu e corect, contează obiectivul final: să producă în tine credință!
- Biblia devine Cuvântul lui Dumnezeu când proclamă adevărul Evangheliei!

- (2) Teoria **inspirației plenare** se referă la inspirația divină care asigură divinitatea Scripturii.
- Biblia este rezultatul supravegherii supranaturale a Duhului Sfânt.
- Autorii biblici au scris în stil propriu, dar cuvintele sunt ale lui Dumnezeu.

- (3) Teoria **inspirației verbale** înseamnă că inspirația divină s-a extins la fiecare cuvânt al Scripturii și nu numai la gândirea autorilor.
- Cuvintele în sine sunt revelația divină.
- În acest caz, Dumnezeu a lucrat providențial, adică fiecare autor era înzestrat cu calități necesare pentru a produce scrierile intenționate de Dumnezeu.

- Traseul: revelație, inspirație și iluminare
 1. Revelația - *recepția adevărului* de către scriitorii biblici
 2. Inspirația - *înregistrarea adevărului* de către scriitorii biblici
 3. Iluminarea - *percepția adevărului* de către cititorii Bibliei aflați într-o relație corectă cu Dumnezeu
-
- Scriitorii Bibliei au primit adevărurile divine prin *revelație* și le-au scris prin *inspirație*, iar cititorii le pot pricepe prin *iluminare*.

Concluzia

- Nu a fost **intuiție**, adică inspirație ca mării artiști ai lumii.
- Nu a fost doar o inspirație tip **iluminare**, când abilitățile naturale au fost suprasensibilizate.
- A fost **inspirație** divină! Omul a fost lăsat liber în exprimare, dar Duhul acționa miraculos.
- A fost o **însuflare** divină în cuvintele sterpe ale Scripturii.

6.2 Infaibilitatea Bibliei

- Infaibil înseamnă care nu poate greși, desăvârșit, care nu se poate înșela.
- Scriptura este infaibilă, în sensul că tot ce spune Cuvântul se împlinește întocmai, de aceea este demnă de încredere.
- Cuvântul dăinuiește veșnic (Is. 55:11)
- Tot ce Cuvântul face se împlinește în ce își propune.
- Duhul Sfânt a supravegheat scrierile biblice astfel încât ceea ce s-a scris constituie Cuvântul autoritar al lui Dumnezeu.

6.3 Ineranța Bibliei

- Ineranță înseamnă fără eroare.
- Unii (de ex. adventiștii) nu susțin ineranța, pentru că oamenii au fost imperfecti; mesajul divin e perfect, dar nu mesagerii.
- Alții (de ex. ortodocșii), nu susțin ineranța Scripturii, pentru că e o pretenție inutilă.
- Noi credem că Dumnezeu a mânat în mod supranatural pe autorii biblici în așa fel încât, deși ei și-au păstrat stilul și abilitățile personale, rezultatul scrierilor lor este Cuvântul lui Dumnezeu.

- Ineranța verbală înseamnă că Biblia învață adevărul despre istorie și știință la fel cum învață adevărul despre teologie și etică.
- Grudem: „Ineranța Scripturii înseamnă că Scriptura găsită în manuscrisele originale nu afirmă nimic care să fie contrar faptelor.”
- Astfel, avem Cuvântul scris ca inerant, liber de orice falsitate, fraudă sau înșelăciune.

6.4 Concluzii practice

- (1) Apropierea de Dumnezeu prin deschiderea inimii (Ex: Lidia, FA 16:14).
- (2) Încrederea că Biblia are autoritate pentru minte și inimă.
- (3) Smerenie în interpretarea Cuvântului.
- (4) Reverență și onestitate în fața Cuvântului.

Studiu de caz: Cuvânt și imagine (Romani 1:18-32)

- Tehnologizarea
- Idolatria în VT
- Idolatria în NT
- Contrastul între Dumnezeu adevărat și idoli falși
- Reacția lui Dumnezeu la idolatrie
- Pericolul marginalizării Cuvântului în închinare

7. ÎNVIEREA LUI ISUS

- Credința primilor creștini în Dumnezeu deriva din experiența lor cu Cristos.
- Pentru ei, Isus era o realitate prezentă și vie.
- El nu era doar un exemplu de credință; Isus era sursa și obiectul credinței.
- Această experiență a primilor ucenici cu Isus cel viu a fost pusă în crezuri, titluri, imnuri, predici etc. (FA 1:22, 2:23-24; 3:15; 4:2,10,33; 13:30,34; 17:3, 18,31; 23:6; 24:21; 26:23).

- Realitatea învierii este dată de faptul că Isus a înviat cu un trup nou.
- Este adevărat că trupul nou cu care a înviat El avea și o dimensiune materială, întrucât Isus putea mânca, se mișca în spațiu și timp.
- Acest fapt a întărit credința în învierea aceluiași Isus pe care ucenicii L-au cunoscut înainte de înviere.
- Toți cei cu care s-a întâlnit nu puteau contesta această realitate.

Variante

1. A fost un **mit** – adică, un basm, o invenție. Ar putea avea ceva legături cu realitatea, dar este mai multă ficțiune.
2. A fost o **metaforă** – adică, Isus a înviat în spiritul ucenicilor, sau în mesajul Evangheliei; unii chiar au sugerat că învierea ar fi fost o reîncarnare.
3. A fost un **miracol** – adică, o intervenție supranaturală divină.

Dovezi istorice

- Dovezile istorice ale învierii sunt esențiale pentru Biserica creștină, deoarece, dacă Isus a înviat din morți, aceasta validează sau invalidează întreaga religie creștină.
- Ceea ce au văzut ucenicii care au fost la mormânt arată că, în mod intenționat, Dumnezeu a dorit să lase urme ale actului învierii propriu-zise.
- Nimeni nu a fost prezent la momentul învierii, dar semnele învierii au rămas acolo: răsturnarea pietrei, giulgiul, fâșiile de pânză, ordinea din mormânt etc.
- Pentru cei ce doreau să vadă, erau suficiente dovezi.

7.1 Mormântul gol

- În Evangheliile găsim detalii despre cum au descoperit ucenicii mormântul gol.
- Femeile au observat primele că piatra era dată la o parte. Petru și Ioan au alergat la mormânt. Ioan intră primul, se pleacă, se uită și vede. Petru intră și el și vede. Ioan intră și el și vede și crede. Toți au înțeles că mormântul era gol.
- De aceea, controversa de atunci nu era cu privire la faptul mormântului gol, ci la explicația dată acestui fapt.

- Două exemple în favoarea realității descoperirii mormântului gol:
- **Exemplu 1:** Rolul femeilor în narațiune. Dacă raporturile privind învierea erau inventate, este greu de înțeles de ce inventatorii au încercat întărirea „descoperirii” lor cu mărturia unor femei!
- **Exemplu 2:** Obiceiul venerării mormintelor. Isus pomenește de acest obicei evreiesc în Matei 23:29-30. Astăzi, mormântul lui David din Ierusalim este venerat de mulți iudei. Dar nu citim nimic și nu știm să fi fost așa ceva despre venerarea mormântului lui Isus de către ucenici. Motivul: trupul lui Isus lipsea din mormânt!

7.2 Aparițiile lui Isus

- Știm că Isus a murit și a fost îngropat. Isus S-a arătat unor ucenici după înviere (Ioan 20:18-20; 1 Cor. 15:3-8), de aceea arătările confirmă învierea.
- Mai târziu, apostolii au folosit aparițiile lui Isus cel înviat ca dovadă în proclamarea Evangheliei (FA 13:30-31).
- Faptul că a mâncat cu ei, că s-a lăsat atins de ei, că a vorbit cu ei etc. sunt semne clare ale prezenței Lui trupești.
- Arătările erau personale și fizice, nu viziuni psihologice. Inițiativa arătărilor a aparținut întotdeauna lui Isus.

- Isus a fost văzut: Matei 28:17; Luca 24:34, 39-46
- Isus a vorbit: Matei 28:9, 18-20; Ioan 20:15-17, 19-23, 26-29
- Isus a umblat: Luca 24:13-28
- Isus a mâncat: Luca 24:41-43; FA 1:4; 10:41
- Isus a făcut semne; Ioan 20:30
- Isus a fost atins: Matei 28:9; Luca 24:39; Ioan 20:17, 27

7.3 Transformarea ucenicilor

- Impactul acestei experiențe a fost radical pentru ucenici.
- De la frică, demoralizare și îndoială ucenicii au trecut la mărturie cu putere și chiar martiraj.
- Să mori pentru un mit?
- Învierea trebuie să fi fost o realitate convingătoare de a putut transforma acești oameni.

7.4 Închinarea adusă lui Isus

- Închinarea primilor creștini atestă centralitatea învierii la Cina Domnului.
- Înțelegerea oamenilor despre Isus a crescut brusc după înviere. Isus nu a fost venerat ca un profet sau rabin mort, ci I S-a adus închinare ca unui Domn viu!
- Două rânduieli de bază ca parte a închinării au fost stabilite în Biserică într-o scurtă perioadă: botezul și Cina (euharistia). Ambele arată o puternică credință în înviere (Rom. 6:4-5; 1 Cor. 11).
- De asemenea, predicile sau cuvântările apostolilor aveau și ele în centru învierea lui Isus.

7.5 Concluzii practice

- Învierea validează **tot ce a pretins și a făcut Isus**: divinitatea lui Isus (Ioan 2:19-22), toate profețiile lui Isus Cristos și ale Bibliei (Mat. 17:9, Lc. 24:46; Ioan 20:9; 1 Cor. 15:4).
- Învierea validează **iertarea păcatelor** (Ioan 19:30; Rom. 10:9; 1 Cor. 15:17)
- Învierea validează speranța în **învierea noastră viitoare** (Rom. 8:11; 1 Cor. 15:12-14,20; Col. 1:18; 1 Pet. 1:3)

Studiu de caz: Învierea trupească (1 Cor. 15)

- Diferența între învierile altor oameni și învierea lui Isus
- Diferența între învierea lui Isus și învierea credincioșilor
- Învierea lui Isus este garanția învierii noastre
- Cum vor fi trupurile cerești?
- Cum va fi învierea?
- Sperața învierii viitoare: Cristos în noi!
- Rolul Duhului (Rom. 8:11)